Kemin kaupungin tekoälyohjeistus

Kaupunginhallitus 14.9.2026 § 265
203/00.01.02/2025

Valmistelu

Hallinto- ja kehitysjohtaja Jukka Vilen

Tekoälyllä (AI) tarkoitetaan järjestelmiä, jotka pystyvät suorittamaan tehtäviä, jotka ovat perinteisesti edellyttäneet ihmisen ajattelua, kuten tekstin ja puheen ymmärtämistä, päättelyä, ennustamista ja sisällön tuottamista. Tekoälyä hyödynnetään jo laajasti esimerkiksi tiedon käsittelyssä, asiakaspalvelussa, päätöksenteon tukena ja hallinnollisen työn tehostamisessa.

Tekoäly tarjoaa Kemin kaupungille merkittäviä mahdollisuuksia palvelujen, työn tuottavuuden ja tiedolla johtamisen kehittämiseen. Samalla sen käyttöön liittyy vastuita ja riskejä. Kemin kaupungin tekoälyohjeen tavoitteena on varmistaa tekoälyn säädösten mukainen, vastuullinen, turvallinen, läpinäkyvä ja tarkoituksenmukainen käyttö.

Tekoälyohjeella varmistetaan, että tekoälyä käytetään kaupungissa:

-vastuullisesti ja eettisesti – ihmisten oikeudet, yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys huomioiden
-tietoturvallisesti ja tietosuojaa kunnioittaen – henkilötietoja, salassa pidettäviä tietoja tai muuta luottamuksellista aineistoa ei käsitellä hallitsemattomasti
-läpinäkyvästi – tekoälyn käyttö ja sen merkitys tunnistetaan ja tarvittaessa kerrotaan käyttäjille ja kuntalaisille
-ihmisen valvonnassa – tekoäly tukee työtä ja päätöksentekoa, mutta vastuu toiminnasta ja päätöksistä säilyy ihmisellä
-yhdenmukaisesti – kaupungin toimialoilla noudatetaan yhteisiä periaatteita tekoälyn käytössä, kehittämisessä ja hankinnoissa.

EU tekoälyasetus (AI Act) perustuu tekoälyjärjestelmien riskiperusteiseen sääntelyyn. Kaupungin on tunnistettava käyttämänsä tekoälyjärjestelmät ja arvioitava niiden käyttötarkoitukset ja riskit sekä niihin liittyvät velvoitteet.

Kaupungin kannalta keskeisiä vaatimuksia ovat erityisesti:

-Tekoälyosaaminen. Organisaation on huolehdittava tekoälyä käyttävien työntekijöiden ja muiden sen puolesta järjestelmiä käyttävien henkilöiden tekoälyosaamisen kehittämisestä. Tämä edellyttää käytännössä ohjeistusta, perehdytystä ja käyttötarkoitukseen sopivaa koulutusta.
-Läpinäkyvyys. AI Actin 2.8.2026 sovellettaviksi tulleet läpinäkyvyysvaatimukset edellyttävät tietyissä tilanteissa kertomaan ihmisille tekoälyn käytöstä. Velvoitteita liittyy muun muassa vuorovaikutteisiin tekoälyjärjestelmiin, syväväärennöksiin sekä tiettyyn yleistä etua koskevaan tekoälyllä tuotettuun tai muokattuun sisältöön.
-Riskienhallinta ja ihmisen valvonta. Tekoälyn käyttötarkoitus ja riskitaso on arvioitava ennen käyttöönottoa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä järjestelmiin, joilla voi olla merkittäviä vaikutuksia ihmisten oikeuksiin, palveluihin, henkilöstöön tai päätöksentekoon.

-Hankinnat ja kehittäminen. Tekoälyratkaisuja hankittaessa tai kehitettäessä on huomioitava jo suunnitteluvaiheessa AI Actin lisäksi tietosuoja, tietoturva, tiedonhallinta, läpinäkyvyys, sopimusehdot sekä järjestelmän valvonta koko sen elinkaaren ajan.

Päivitetyn ohjeistuksen tavoitteena ei ole rajoittaa tekoälyn hyödyntämistä, vaan mahdollistaa sen hallittu ja hyödyllinen käyttö. Selkeät toimintaperiaatteet, riittävä osaaminen ja riskien ennakointi mahdollistavat tekoälyn hyödyntämisen tavalla, joka tehostaa kaupungin toimintaa ja samalla säilyttää kuntalaisten, henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden luottamuksen.

Esittelijä Hallinto- ja kehitysjohtaja Jukka Vilén

Päätösehdotus Kaupunginhallitus hyväksyy Kemin kaupungin tekoälyohjeen ja saattaa sen henkilökunnan tietoon. Kaupunginhallitusoikeuttaa kaupunginkanslian täydentämään ohjeeseen hankinnan ja rekisterin yksityiskohtaisemman ohjeistuksen.

Tämä ohje korvaa Kemin kaupungin tekoälyohjeen KH 14.04.2025 § 138

Päätös Kaupunginhallitus päätti, että ohjetta täydennetään prosessikohtaisella ohjeistuksella työmenetelmän käyttämisessä, sekä tarkennetaan eettisiä ja ympäristönäkökohtia. Ohje palautettiin täydennettäväksi.